

6

červen 1963 - ročník 9

VÝZKUMNÝ ÚSTAV
DIVOVARSKÝ A SLADAŘSKÝ V PRAZE
Pracoviště BRNO Můstek 7

KVÁSNÝ průmysl

ODBORNÝ ČASOPIS PRO PRACOVNÍKY V KVASNÝCH PRŮMYSLECH

Kontinuální pivovarské dekokční rmutování

JOSEF DYR, JOSEF MOŠTEK, VŠCHT, Katedra kvasné chemie a technologie, Praha

663.44

V roce 1961 jsme podali první zprávu [1] o technologické koncepci naší laboratorní aparatury kontinuálního pivovarského rmutování s povařováním husté části díla. Ke konci téhož roku jsme v tomto časopise uveřejnili některé naše výsledky z prvních pokusných sérií [2]. Na základě zkušeností z těchto ověřovacích pokusných sérií jsme sestojili novou laboratorní aparaturu, u níž nám šlo zejména o zachování původní technologické koncepce, dokonalejší technické a bezpečnostní provedení, zlepšení podmínek kontroly a regulace celého procesu a o trojnásobné až pětinásobné zvýšení kapacity na 10 až 20 litrů zcukřeného rmutu za hodinu s koncentrací sladiny (předku) 11 až 12 % vah.

V této práci předkládáme schéma a technický popis nové aparatury, technologický postup rmutovacího procesu a analytickou charakteristiku jedné ze sérií pokusů úspěšného zpracování i méně kvalitního provozního sladu.

Část experimentální (obr. 1)

Funkční nádoby 37° , 55° , 100° , 75° jsou opatřeny třemi a nádobou 65°C (sedimentátor) čtyřmi odvody, umístěnými v jednotlivých výškách tak, aby bylo možno jejich různým použitím měnit podle potřeby průměrnou teoretickou dobu jednotlivých funkčních prodlev, danou časovým objemovým průtokem díla nádobou.

Přítokové roury jsou pro dokonalejší promíchávání a postupnou výměnu díla vyvedeny ke dnu jednotlivých nádob.

Výška instalovaného zařízení je 5 metrů. Fotografie celkového pohledu bude uveřejněna v příštím článku. Kapacita této aparatury je 10 až 20 litrů zcukřeného rmutu za hodinu při hustotě díla dané přibližným váhovým poměrem slad : voda = $1:7$, tj. o koncentraci sladiny (předku) 11 až 12 % vah.

Metodika analýz

Rozbor použitého sladu se prováděl podle [3, 4, 5, 6].

Analýzy filtrátů dilčích rmutů:

Koncentrace se přes kalibrační křivku řeďených provozních sladin stanovila z refrakce.

Redukující látky (cukry) se stanovily podle Schoorla [4].

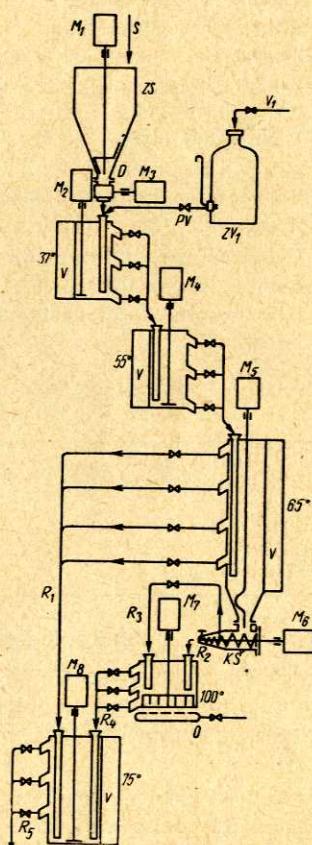
Dusík se stanovil kjeldahlizací podle de Clercka [3].

Fracionace bílkovin podle Lundina se provádělá způsobem uváděným de Clerckem [3].

Obr. 1. Schéma aparatury

technický popis

S — přívod sladového šrotu; ZS — zásobník sladového šrotu; V₁ — přívod vystírkové vody; V₂ — zásobník vystírkové vody; PV — přívod vystírkové vody (s přesností $\pm 2\%$ z celk. množství); D — dávkovač sladového šrotu (s přesností $\pm 2\%$ z celk. množství); 37° — vystírací nádoba s kyselinotvornou prodlevou při teplotě 37°C ; 55° — nádoba pro proteolytickou prodlevu s teplotou 55°C ; 65° — nádoba s cukrotvornou prodlevou při teplotě 65°C , slouží současně k sedimentačnímu dělení rmutu na řídkou a hustou část; 100° — nádoba k povařování hustého podílu rmutu; 75° — nádoba s dextrinotvornou prodlevou pro dokukrování konečného rmutu při teplotě 75°C ; M₁ — M₃ — hnací motorky; O — kruhový plynový hořák; V — výhrevné vodní duplikátory automaticky udržované na požadované teplotě soustavou: ponorný elektrický vařič — kontaktní teploměr — relé.

Vysokomolekulární bílkoviny (sazitelné Cu/OH₂) se stanovily podle Beithiena [5].

pH se měřilo potenciometricky přístrojem zn. Acidimetru AK.

Titrační acidita — její hraniční meze pH se stanovily potenciometricky.

Dextriny se stanovily kvasným způsobem podle Schilda a Weyha [7].

Koagulovatelné dusíkaté látky se stanovily podle Bulgakova [8].

Barva se určovala podle jódových barevných standardů.

Rozbor mláta a varní výtěžnost

U pokusně periodicky vyslaného mláta byl celkový zbytkový zcukřitelný extrakt (včetně vyloužitelného) stanoven podle Vilikovského [9] a z něho vypočtena varní výtěžnost podle Lhotského [6].

Chromatografie sacharidů

Sacharidy z filtrátů dílčích rmutů se eluovaly etanolem [10]. Vyvýjení chromatogramů: opakováným sestupným způsobem soustavou: n-butanol : kys. octová : voda = 4:1:5 (obj). Detekce chromatogramů: ponořovací detekční technikou směsi benzidinu, kyseliny trichloroctové a vody v acetolu [11, 12].

Analytická charakteristika použitého provozního sladu

Váha hektolitrová	57,30 kg
Váha absolutní (pův. sladu)	36,30 g
Průměrný vývin střelky	0,53
Moučnatost endospermu	94,0 %
Extrakt v pův. sladu	75,7 %
Bílkoviny v pův. sladu	10,4 %
Diastatická mohutnost podle W.-K. v pův. sladu	192 j
Kolbachovo číslo	38,8
Hartongovo číslo	3,9*)

Kongresní sladina:

Koncentrace kongresní sladiny: 8,59 % vah.

Redukující látky (cukry): 6,11 g maltózy/100 ml Cukernatost extraktu sladiny 0,688 g maltózy/1 g extr.

Celkový obsah dusíku: 67,4 mg N₂/100 ml

Vysokomolekulární dusíkaté látky podle [5]: 28,7 mg N₂/100 ml

Třídění používaného sladového šrotu pfungstadtskými sítý

Tabulka 1

Hrubostní podíl šrotu	% z celk. množství
Pluchy	4,3
Krupice I + II	25,4
Krupička	7,6
Mouka + moučka	62,7

Technologický postup

Technologický postup na uvedené aparatuře je velmi blízký technologickému postupu na dřívější menší aparatuře, podrobně popsané v roce 1961 [2].

Sladový šrot S, hrubosti uvedené v tab. 1, se ze zásobníku sladového šrotu ZS plynule dávkuje jed-

*) Stanovenno dvourmutově.

noštěrbinovým bubínkovým dávkovačem D do vystírací nádoby 37°, kam je ke dnu nádoby současně kalibrovaným přítokem PV přiváděno sedminásobné (váhové) množství vystírkové vody V₁ z jejího zásobníku ZV₁. V této první funkční nádobě je udržována kyselinotvorná prodleva při 37 °C.

Po naplnění nádoby 37° postupuje plynule dílo nastaveným odvodem ke dnu následující funkční nádoby 55° s peptonizační prodlevou při teplotě 55 °C. Po naplnění této nádoby k nastavenému odvodu, resp. po proteolytické prodlevě, opět plynule přetéká rmut ke zcukřování do následující užší a vyšší válcovité nádoby 65° s cukrotvornou teplotou 65 °C, kde se rmut současně rozděluje sedimentací na část řídkou R₁ a hustou (sediment), který je separován konickým šnekem KŠ a odváděn do následné povařovací nádoby 100°. Řídký podíl R₁, bohatý amylolytickými enzymy, byl odváděn do docukřovací nádoby 75° s dextrinotvornou prodlevou při teplotě 75 °C.

Separací sedimentu konickým šnekem KŠ se získá hustý (tuhý) výlisek R₂ a současně vzniká druhá část řídkého rmutu R₃. Výlisek R₂ se sušinou asi 45 % je nutno před povařováním zředit. U některých dřívějších pokusů s větší hustotou díla jsme prozatím používali horké vody. V budoucnu chceme použít výstřeků. Zatím jsme však výlisek R₂ ředili jemu odpovídající řídkou částí R₃.

Povařený hustý rmut R₄ (tvořen R₂ + R₃ — zhruba 1/2 celk. objemu díla) se přivádí ke dnu docukřovací nádoby, v níž docukří při dextrinotvorné prodlevě s teplotou 75 °C působením amylolytických enzymů řídké části díla R₁. Tak se získává konečný zcukřený rmut R₅.

Při později uvažovaném použití slabých výstřeků na ředění výlisku R₂ před povařováním, bude se moci druhé řídké části rmutu R₃ použít rovněž k docukřování. Lze očekávat, že rmutovací proces se zkrátí pak úměrně její (R₃) enzymatické aktivitě, působící při docukřování.

Výsledky a diskuse

Pokus I:

Tento 36hodinový pokus sloužil k ověření možnosti zpracovávání méně kvalitních provozních sladů, resp. dosahu technologických volností nově sestavené aparatury. Kyselinotvorná a peptonizační prodleva byly při průměrném objemu vystírky 7035 ml za hodinu zhruba poloviční z maximálně nastavitelných, cukrotvorná, povařovací a docukřovací prodleva byla za daných podmínek maximální. Jejich průměrné teoretické doby a celkové doby rmutovacích procesů jsou v tab. 2.

Výsledky pokusu I: (jsou uvedeny v tab. 2, 3, 4 a 5).

Pokusná (periodická) příprava mladiny a piva

Pro první orientační posouzení konečného výrobku byla sladina (předek) pokusně szezena, svařena s chmelem (320 g na hl sladiny) a mladina separována, zchlazena a zakvašena. Tímto pokusným periodickým způsobem bylo připraveno kolem 50 l piva z kontinuálně získané sladiny (tab. 6).

Tabulka 2
Průměrné teoretické doby funkčních prodlev a celého
rmutovacího procesu jednotlivých pokusů

Prodleva	°C	Průměrné teoret. časové prodlevy v min.		
		Pokus I	Pokus II	Pokus III
Kyselinotorná	37	16,2	15,8	15,8
Peptonizační	55	16,2	15,8	15,8
Cukrotorná	65	74,2	58,5	44,4
Povařovací	asi 100	108,3*	103,8*	103,8*
Dextrinotorná	75	124,7	70,0	70,0
Celkové průměr. teoret. doby jednotlivých rmut. procesů:		285,4** min	186,0** min	171,9** min
		tj. 4 hod	tj. 3 hod	tj. 2 hod
		45,4 min	6 min	51,9 min

*) Platí za předpokladu, že povařovací nádobou prochází polovina z celkového objemu rmutu.

**) Vztaženo na celkový objem rmutu, tj. průměr hodnot pro hustou a řídkou polovinu rmutu.

Celkové průměrné hodnoty analytických

znaků filtrátů dílčích rmutů pokusu I

koncentrace 8,52 % vah. dosáhlo 68,8 % redukujících cukrů v jednotce extraktu, pak tabulka 3 udává pro filtrát rmutu po cukrotvorné prodlevě při 65 °C a koncentraci 9,04 % vah. 66,0 % a pro sladinu (předek) o koncentraci 11,80 % vah. 61,8 % redukujících cukrů v jednotce extraktu. Úspěšné zcukřování díla názorně zachycuje i chromatografie sacharidů filtrátů dílčích rmutů na obr. 2. V souladu s hodnotami redukujících cukrů v tab. 3 zaznamenává chromatogram plynulý růst maltózy a glukózy (avšak i sacharózy) v procesu rmutování. Štěpení škrobu na nižší oligosacharidy je zřejmé od peptonizační prodlevy, nejvýraznější však je při dextrinotorné prodlevě. V celém procesu rmutování byly zjistitelné stopy pentóz, pravděpodobně arabinózy, xylózy, ribózy, z hexóz fruktóza, glukóza, z disacharidů sacharóza a maltóza.

Tabulka 3

Teplota funkčních prodlev °C	Koncentrace v % vah.	Reduk. látky (cukry jako maltóza)		Celkový obsah dusíkat. látek		Dusíkaté látky srazitelné Cu/OH ₂		pH*	Titrační acidita ml 1 NaOH na 100 ml		
		g/100 ml	mg/1g extrakt.	mg N ₂ /100 ml	mg N ₂ /1g extr.	mg N ₂ /100 ml	mg N ₂ /1g extr.		I	II	Celková
37	2,58	1,17	445	68,5	26,7	30,1	11,6	5,55	0,62	0,76	1,38
55	6,23	3,95	619	84,0	13,3	35,7	5,7	5,78	0,68	0,95	1,83
65	9,04	6,17	660	86,2	9,2	31,2	3,3	5,67	0,89	1,03	1,92
75	11,80	7,65	618	97,1	7,9	37,7	3,1	5,53	0,97	1,20	2,17

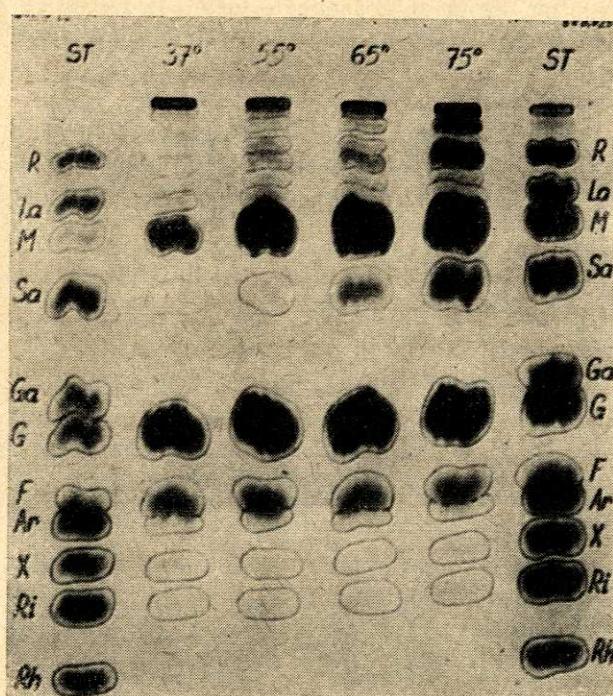
*) Zde nejdou o průměrné hodnoty z celého pokusu, nýbrž o hodnoty zhruba po 20 hodinách chodu aparatury.

Tabulka 4

Doplňující rozbor kontinuálně získané sladiny po 36hodinovém chodu aparatury

Extrakt	11,67 % vah.
Celkový obsah dusíkatých látek	101,1 mg N ₂ /100 ml
Lundin. bílk. A frakce	36,5 mg N ₂ /100 ml
Lundin. bílk. A frakce	36,1 % z celk. N ₂
Lundin. bílk. B frakce	16,2 mg N ₂ /100 ml
Lundin. bílk. B frakce	16,0 % z celk. N ₂
Lundin. bílk. C frakce	48,4 mg N ₂ /100 ml
Lundin. bílk. C frakce	47,9 % z celk. N ₂

Z dalších oligosacharidů jde pravděpodobně po peptonizační prodlevě o isomaltózu (zhruba na úrovni standardu La), panózu, maltotriózu, málto-tetraózu a vyšší oligosacharidy. U počáteční fáze

Obr. 2. Chromatografie sacharidů filtrátů dílčích rmutů z kontinuálního rmutování při použití méně kvalitního provozního sladu

ST — standardy cukrů, R — rafinóza, La — laktóza, M — maltóza, Ga — galaktóza, F — fruktóza, Ar — arabinóza, X — xylóza, Ri — ribóza; Rh — rhamnóza; 37°, 55°, 65°, 75° — vzorky filtrátů z příslušných funkčních prodlev-nádob. Použitý papír Whatman č. 4, detekce benzidinem [11, 12].

Tabulka 5
Některé analýzy hustého podílu (výlisku) rmutu a mláta

Výlisek rmutu (ze sedimentátoru 65°, nevyslázený)	Vlhkost	54,7 %
Mláto (pokusně vyslázené)	Celkový zbytkový zukřitelný extrakt v sušině	4,8 %
	Celkový zbytkový obsah bílkovin v sušině	21,9 %

Tabulka 6

Některá analytická data pokusně připraveného piva z kontinuálně získané sladiny.

Stupňovitost původní mladiny	11,41 % vah.
Skutečný extrakt (piva při „výstavu“)	4,33 % vah.
Alkohol	3,61 % vah.
Redukující látky (cukry)	0,520 g maltózy/100 ml
Dextriny	1,56 g/100 g piva
Skutečné prokvašení (při výstavu)	62,05 %

Diskuse výsledků pokusu I:

Získané výsledky prokazují vysokou účinnost rmutovacího procesu za průtokových podmínek i při použití méně kvalitního provozního sladu. Velmi příznivé jsou výsledky amylolýzy. Jestliže při kongresním rmutování se ve sladině z téhož sladu

rmutování je naopak možný výskyt rafinózy, různě polymerních fruktozanů a glukofruktozanů [13, 14, 15].

Nízký obsah celkového zbytkového zcukřitelného extraktu v pokusně vyslaném mlátě a poměrně vysoký stupeň skutečného prokvašení při nízkém obsahu dextrinů pokusně připraveného piva jsou rovněž důsledkem velmi dobré amylolytické účinnosti rmutovacího procesu díla se sladem diastatické mohutnosti pouze 192 j. v pův. stavu. Varní výtěžnost tohoto pokusu činí 74,8 %.

Příznivé analytické výsledky dusíkatých látek svědčí i o velmi dobré proteolýze v procesu rmutování. Jak hodnoty celkového obsahu dusíkatých látek, tak i hodnoty vysokomolekulárních bílkovin srazitelných $\text{Cu}(\text{OH})_2$ a dělení dusíkatých látek podle Lundina nepřesahuje u získané sladiny (předku) obvyklé meze provozních sladin (předků) blízké stupňovitosti.

Aktuální kyselost dílčích rmutů se vlivem technických podmínek poněkud měnila. Hodnoty pH těchto filtrátů jsou proto uvedeny jako příklad z dvacáté hodiny chodu pokusu. Průměrné hodnoty titrační acidity však ve všech stupních vykazují spojitý vzrůst a jsou rovněž v mezích sladin (předků) odpovídající stupňovitosti připravovaných periodickým dekokčním způsobem.

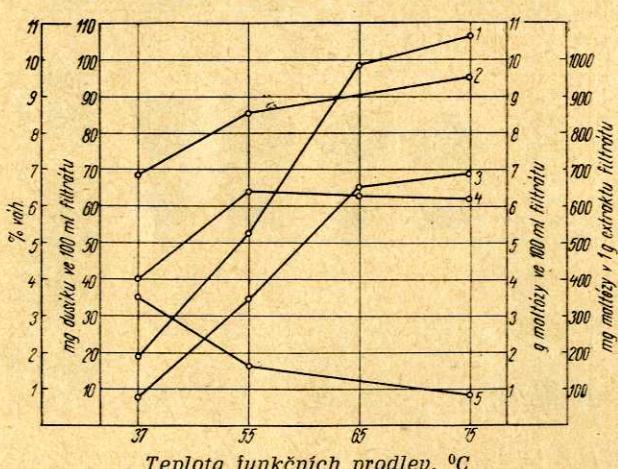
Barva sladin i pokusně připraveného piva byla proti běžným provozním podmínkám nižší.

Pokus II:

Velmi příznivé výsledky pokusu I vedly k úvaze nakolik bude možno snížit průměrné teoretické doby jednotlivých funkčních prodlev, aby se při dané kvalitě sladu dosažovalo ještě příznivých výsledků. Pokus II a pokus III je proto zaměřen na zodpovězení této otázky.

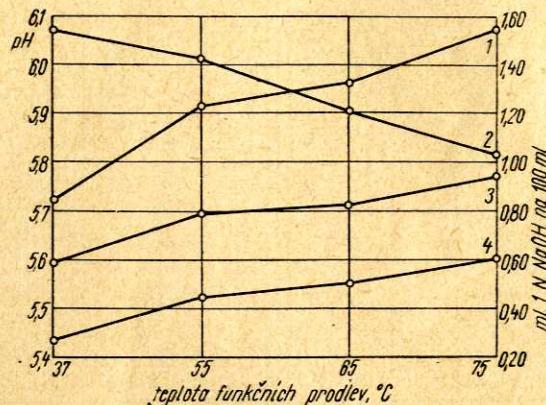
Výsledky pokusu II:

Při průměrném objemu vystírky 7214 ml/hod (přibližná shoda s pokusem I) jsme provedli zkrácení cukrotvorné prodlevy o jeden regulační stupeň. Výsledné průměrné teoretické doby funkčních prodlev a celého rmutovacího procesu jsou v tab. 2.

Obr. 3. Koncentrace filtrátů dílčích rmutů pokusu II a obsah redukujících cukrů a dusíkatých látek v nich

Křivky: 1 — koncentrace filtrátů v % váh.; 2 — mg celkového obsahu dusíkatých látek ve 100 ml filtrátu; 3 — g maltózy ve 100 ml filtrátu; 4 — mg dusíku v 1 g extraktu filtrátu

Obr. 4. pH a titrační acidity filtrátů dílčích rmutů pokusu II

Křivky: 1 — celková titrační acidity; 2 — pH; 3 — II. stupeň titrační acidity; 4 — I. stupeň titrační acidity

Ostatní výsledky pokusu II jsou zpracovány graficky na obr. 3 a 4.

Diskuse výsledků pokusu II:

Z analytických hodnot filtrátů dílčích rmutů a konečného zcukřeného rmutu, graficky vyjádřených na obr. 3 a 4, nevyplývají pro amylolyzu a proteolýzu během rmutovacího procesu jako celku podstatně rozdíly proti pokusu I. Koncentrace sladiny (předku) byla novou kalibrací dávkovačího zařízení snížena na 10,66 % váh. Cukernatost extraktu filtrátu rmutu po cukrotvorné prodlevě je proti pokusu I částečně snížena, avšak extrakt konečné sladiny pokusu II vykazuje cukernatost prakticky shodnou (dokonce o 0,3 % vyšší).

Obsah celkových dusíkatých látek je rovněž zhruba stejný jako u pokusu I. Částečně se však zvýšil jeho relativní podíl na extraktu, neboť proti pokusu I zde byla snížena cukrotvorná a dextrinotvorná prodleva při praktickém zachování původní doby kyselinotvorné a peptonizační prodlevy [16].

Poněkud více se snížily jen hodnoty titračních acidit, jimž odpovídají zvýšené hodnoty pH, které u díla po peptonizační prodlevu včetně přesahují hodnotu 6,0.

Pokus III:

Analytická kritéria pokusu II s celkovou dobou rmutovacího procesu 3 hod 6 min potvrdila trvající velmi dobré rozvinutí enzymatické amylolyzy i proteolýzy. Další časové zkrácení rmutovacího procesu bylo však za nastavených experimentálních podmínek technicky proveditelné až od stadia po peptonizační prodlevě. Z hlediska výhodnosti podmínek pro dosažení achroického bodu amylolyzy jsme další časovou redukci provedli snížením prodlevy při 65 °C o další jeden regulační stupeň [17, 18].

Výsledky pokusu III:

Tepelná a časová gradace funkčních prodlev a celého rmutovacího procesu při pokusu III je v tab. 2.

Diskuse výsledků pokusu III:

Dalším zmenšením účinného objemu ve funkční nádobě s cukrotvornou prodlevou při 65 °C se dosáhlo snížení průměrné celkové teoretické doby rmutovacího procesu na 2 hod 51,9 min. Dosažené výsledky analyticky charakterizované hodnotami

Tabulka 7
Analytická charakteristika filtrátů dílčích rmutů pokusu III

Teplota funkčních prodlev ve °C	Koncentrace % váh.	Redukující látky (cukry jako maltóza)		Dusíkaté látky srazitelné Cu/OH ₂		pH	Titrační acidita ml 1 N NaOH/100 ml		
		g/100 ml	mg/1 g extraktu	mg N ₂ /100 ml	mg N ₂ /1 g extr.		I	II	Celková
37	2,55	1,17	454	31,5	12,2	6,17	0,30	0,70	1,00
55	5,86	3,77	629	31,5	5,3	6,12	0,42	0,78	1,20
65	9,25	5,99	625	26,8	2,8	5,98	0,42	0,66	1,08
75	11,48*	6,86*	554*	30,9	2,6	5,58	0,56	0,84	1,40

*) Konečné skutečné prokvašení sladiny činilo 59,9 %.

v tab. 7 lze ještě jako celek považovat za dobré. Zcukření konečného rmutu podle jódové reakce, ve srovnání s průměrnými provozními podmínkami, by ještě uspokojovalo. Cukernatost extraktu sladiny (předku) vyjádřena obsahem maltózy však již klesla z 61,8 % u pokusu I a 62,1 % u pokusu II na 55,4 % u pokusu III. Konečné skutečné prokvašení sladiny (předku) dosahovalo přesto ještě téměř 60 %.

Pro uvedenou kvalitu sladu a hustotu vystírky bylo tedy k jejímu dobrému zcukření v daném kontinuálním rmutovacím systému zapotřebí 3 hodiny [19].

Souhrn

Byla sestrojena a funkčně prověřena laboratorní aparatura pro kontinuální dekokční rmutování o kapacitě 10 až 20 litrů (podle kvality sladu) zcukřeného rmutu za hodinu při koncentraci získávané sladiny (předku) 11 až 12 % vah a varní výtěžnosti 71 až 75 % (při pokusném periodickém vyslatzení).

Aparatura koncepcně odpovídá klasickému dekokčnímu varnímu systému. Skutečná možnost praktického využití řady jejích technologických volností formou kvalitativní a kvantitativní volby tepelné a časové gradace funkčních prodlev rmutovacího procesu umožňuje úspěšné zpracování

УСТАНОВКА НЕПРЕРЫВНОГО ДЕЙСТВИЯ ДЛЯ ОТВАРОЧНОГО ЗАТИРАНИЯ

В статье описывается недавно со- зданная и в лабораторном масштабе проверенная линия непрерывного дей- ствия, работающая на принципе отва- рочного затирания. Производственная мощность установки составляет 10—20 л/час сладкого затора. При концен- трации затора, отвечающей соотно- шению солод:вода = 1:7 (в первом часе 10—12 % в весовом выра- жении), затирание солода низшего качества длится 3 часа. В случае применения солода более высокого качества указанная длительность за-тирания может сократиться.

KONTINUERLICHES DEKOKTIONS- MAISCHEN

Es wurde eine kontinuierlich arbeitende Laboratoriumapparatur für das Dekoktionsmaischverfahren zusammengestellt und erprobt. Die Kapazi- tät der Linie beträgt 10 bis 20 Liter verzuckerte Maische pro Stunde. Bei der Dichte der Maische, die dem Verhältnis Malz: Wasser = 1:7 (Vor- derwürze 10 bis 12 Gew. %) ent- spricht, dauert das Maischen bei Verwendung von Malzen schlechterer Qualität 3 Stunden; bei Verarbeitung von Qualitätsmalzen kann der Prozeß verkürzt werden.

LABORATORY INSTALLATION FOR DECOCTION MASHING PROCESS

A laboratory installation for continuous decoction mashing process has recently been developed and tested. Its capacity is 10—20 l of wort per hour. With malt-to-water ratio 1:7 (in heads 10—12 % by weight) and inferior malt the mashing takes 3 hours. The time required may be reduced by using malt of higher quality.

i méně kvalitních provozních sladů na jedné straně a přípravu sladiny rozdílného extraktového složení (pro světlá a tmavá piva) na druhé straně.

Celková potřebná doba rmutování díla o hustotě dané přibližným váhovým poměrem slad: voda = = 1:7 při použití méně kvalitního provozního sladu (o diastatické mohutnosti pouze 192 j. podle W.—K. v pův. stavu) byla stanovena na 3 hodiny. Při zpracovávání sladů vyšší enzymatické aktivity je možno tuto dobu zkrátit.

Literatura

- [1] Dyr J.: Kvasný průmysl 7, 25 (1961).
- [2] Dyr J., Moštěk J.: Kvasný průmysl 7, 220 (1961).
- [3] De Clerck J.: Lehrbuch der Brauerei, Bd. II, Berlin 1952.
- [4] Jureček M.: Organická analýza II, Praha 1957.
- [5] Beithien A.: Laboratoriumsbuch f. d. Lebensmittelchemiker, 6. Aufl. 1951.
- [6] Lhotský A.: Technická kontrola sladařské a pivovarské výroby, Praha 1957.
- [7] Schild E., Weyh H.: Brauwissenschaft 11, 198 (1958).
- [8] Bulgakov N.: Proizvodstvennyj i laboratornyj kontrol solodoraščenija i pivovarenija, Moskva 1959.
- [9] Vilikovský V.: Kontrola výroby a výrobků, Praha 1950.
- [10] Hais M., Macek K.: Papírová chromatografie, Praha 1954.
- [11] Harris G., Mac William I. C.: ref. Sugar Ind. Abstr. 16, 85 (1954).
- [12] Dyr J., Moštěk J.: Kvasný průmysl 4, 121 (1958).
- [13] Mac Leod A.: J. Inst. Brew. 59, 462 (1953).
- [14] Green A., Stone I.: Wallerstein Lab. Comm. 347, 1952.
- [15] Montreuil H., Scriban R.: Petit J. Brasseur 373, (1951).
- [16] Chrenko A.: Diplomová práce na VŠCHT Praha, 1962.
- [17] Hofmann — Ostenhoff: Enzymologie, Wien, 1954.
- [18] Schmal A.: Schweitzer, Brau. Rundschau 69, 43 (1958).
- [19] Dyr J., Moštěk J.: Dilčí závěrečná výzkum, zpráva, ev. č. 03,20 g, VŠCHT Praha, 1963.

Došlo do redakce 14. 3. 1963.